

► Norm schadelijk stoffen veroorzaakt onrust

Weer tegenvaller in de bouw

Een voor de meeste mensen onbekend stofje zorgt voor grote onrust in de bouw. Per 1 oktober moet iedere schep verplaatste grond op de aanwezigheid van PFOS onderzocht worden. Bouwbedrijven vrezen vertragingen van projecten.

Sjoerd Hartholt

Eindhoven

PFOS – voluit perfluorooctaan zuur – is een stof die al sinds de jaren 70 in de industrie wordt gebruikt. Samen met PFOA en het bekendere GenX behoren ze tot de familie van de brandwerende en bijna onverwoestbare PFAS-stoffen (poly- en perfluoralkylstoffen).

PFAS-stoffen worden in textiel, maar ook in verf, blusschuim en teflon gebruikt. Anno 2019 is steeds duidelijker dat PFAS ook in grond en water terecht komt. Daar kan de stof voor (indirecte) gezondheidsschade zorgen. Blootstelling aan een te hoge dosis zorgt bij kinderen voor een verminderde werking van vaccinaties voor bijvoorbeeld mazelen. Bij volwassenen leidt een hoge concentratie PFAS tot lever schade en afwijkende cholesterolwaarden. Al met al geldt het als een 'zeer zorgwekkende stof', al is de omvang van alle schadelijke effecten nog onduidelijk.

Naïef

Na onderzoek van het RIVM heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bepaald dat in een kilo grond maximaal 1 microgram PFAS mag zitten. De regels gaan vanaf 1 oktober in. René Meijboom, regiomanager bij Bouwend Nederland Zuid, noemt de verplichting streng, maar onontkoombaar. „Natuurlijk wil iedereen ontwikkelen en bouwen, maar je moet er wel voor zorgen dat je geen dingen doet die schadelijk zijn voor mens en dier. We moeten een balans zoeken. Het is redelijk naïef om te roepen dat die norm van tafel moet.”

De nieuwe norm leidt er toe dat vanaf 1 oktober geen kuub grond meer verplaatst mag worden zonder dat de aanwezigheid van PFAS

▲ Afgraving van vervuilde grond in Delft. FOTO BURO FRED NIJS

is onderzocht. Probleem is echter dat er een groot gebrek aan laboratoriumcapaciteit is voor de nieuwste analyses, zeggen betrokkenen. „De twee laboratoria in Nederland die dit specifieke onderzoek kunnen doen, zijn er nog niet aan toe om dat op deze schaal te doen”, zegt

Franc de Korte van bouwbedrijf Heijmans uit Rosmalen.

Bouwend Nederland Zuid vreest dat het verplichte onderzoek op PFAS vijf weken extra vergt. Het leidt daarmee tot 'serieuze' vertraging bij bouwprojecten. De nieuwe eisen hebben 'catastrofale gevol-

gen', stelt Jaap van den Bom, voorzitter van de Nederlandse Vereniging Van Procesmatige Grondbewerkingen (NVPBG). „Het komt voor ons als donderslag bij heldere hemel.” Dit soort bedrijven neemt voortaan alleen nog grond aan die aangetoond vrij is van PFAS-vervuiling.

Rijkswaterstaat, dat aan tientallen grote grond-, water- en wegenprojecten werkt door heel het land, inventariseert de impact van de nieuwe regels. Inmiddels bemoeit ook de politiek zich ermee. De VVD heeft Kamervragen gesteld. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) vindt dat bedrijven te weinig tijd hebben gekregen om zich voor te bereiden.

Toch is het eigenlijke probleem niet de test zelf, maar een mogelijke vondst van met PFAS vervuilde grond, zeggen betrokkenen. „Als blijkt dat je boven de norm zit, dan kun je die grond nergens meer kwijt”, aldus De Korte van Heijmans. Alle betrokkenen wijzen

erop dat iedereen die grond verplaatst ermee te maken krijgt: aannemers, wegenbouwers, waterbedrijven, kabelleggers, 'grindboeren', landbouwers, en zelfs particulieren. „Wij zijn nu al huiverig om andermans grond aan te nemen. Dat geldt ook voor particulieren die hun tuin afgraven. Als die later vervuild blijkt, dan is het jouw probleem. En schoonmaken is heel moeilijk en heel kostbaar.”

Hans Swinkels van Gebr. Swinkels Grondverzet uit Helmond verwacht dat de onrust in de bouw wereld over de nieuwe maatregelen zal leiden tot een rem op bouwprojecten. Bouwend Nederland Zuid verwacht dat partijen vanwege de onduidelijkheid 'op hun handen gaan zitten' om geen risico's te lopen. Dat zou een nieuwe tegenvaller voor de bouwsector betekenen. Bouwbedrijven zitten momenteel al met de recente stikstofuitspraak van de Raad van State in de maag, waardoor talloze bouwprojecten vertraagd zijn.

ONDERZOEK

PFAS-onderzoek na GenX-zaak

Aanleiding voor het verplichte PFAS-grondonderzoek is de kwestie GenX in Dordrecht waar deze krant eerder over schreef. Chemiebedrijf Chemours loosde de mogelijk kankerwekkende stof jarenlang in het oppervlaktewater en de lucht. Op aandringen van de politiek liet het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat het RIVM onderzoek doen naar de stoffen.

Hoewel er geen directe gezondheids- en ecologische risico's zijn, waarschuwt die instantie wel voor indirecte gevaren, onder andere als de stof in het grondwater of op akkers terecht komt. Wat de exacte gevolgen voor mensen zijn van blootstelling, is onbekend, daar wordt nog onderzoek naar gedaan. PFAS staat wel op een lijst van stoffen waar mensen niet mee in contact moeten komen.